

להיקבר לגונה

ביותר שאתה יכול להעניק ליליך, לאהוביך, לעצמך. אין צורך בטיפול ובדמי-אחזקה שנתיים. אלא שהמוסוליאום של נירג'רסי אינו עונה על דרישות מינהגי הקבורה ההילכתיים. ההלכה קובעת, כי על גוף המת להיות עטוף בארמה וקשור בקשר אנכי אל אמא-ארמה, ככתוב: "ואל עפר תשוב". בין קבר לקבר צריך להיות מרחק של שישה טפחים (טפח

הוא 15 סנטימטרים), ועל רגלי המת לפנות לעבר ירושלים. ואסור לשכוח את הצניעות, ההימנעות מפאר: שכן, עליפי התפיסה היהודית, בית-הקברות נוצר לא כדי לשמח את החי, אלא כדי לכבד את המת ולהעניק לו מנוחת עולם. הרבנים הראשיים. מאיר שפירא ומרדכי אליהו, בשיחה עם הארריכלים, לא גילו התנגדות לרעיון הקבורה

בקומות. הם הבטיחו לשקול את הנושא וביקשו את הוות-דעתו של משרד-הבריאות. אינג'נר חיימוביץ, מהמכון לחקר-בריאות-הסביבה במשרד-הבריאות, אומר כי הצעתו של אורי פונגר לא תסכן את בריאות הסביבה, כתנאי שכור-הקבורה יהיה סגור כצורה הרמטית. באשר לבניין-הקבורה של טוביה שגיב, טוען משרד הבריאות כי עלולות להיווצר בעיות של זיהום אוויר, שיקשה למצוא להן פיתרון. שלא לפרוטוקול אמרו הרבנים הראשיים כי הן הגיבועה של שפונגר והן הבניין של שגיב אינם מעוררים בעיות הילכתיות, אלא רק מחסומים פסיכולוגיים.

אומר אורי פונגר: "המיות הוא נושא עדין. אנשים לא אוהבים להתעסק עם זה. מנסים לשכוח שגם הם עתידים למות. כבר לפני תשע שנים הצעתי את רעיון גיבעת-הקבורה למנהלי הברות-קדישא בתל-אביב וכחיפה. הם לא פסלו זאת, רק ביקשו את אישור הרבנות הראשית. ושם דחו אותי בלך-ושבו, מבלי שניתן לי להיפגש עם הרבנים הראשיים דאז."

רגישותו של הנושא מעוררת קשת של תגובות. הרב מנחם הכהן: "כל השנים קברו בבתי-קברות רגילים. למה פיתאום צריך לשנות? זה רעיון מטורף, שיכול להיוולד רק במדינת-ישראל, שהיא שוחרת-סנסציות. השלב הבא כווראי יהיה רוטאציה של קברים, או קבורה

שתי קומות בבית אורי פונגר, עם אשתו אנה, כתבת עמוס, בדירתם הרב-מיפלסית. בה התקין יציע-עץ מעל לחדר-האורחים.

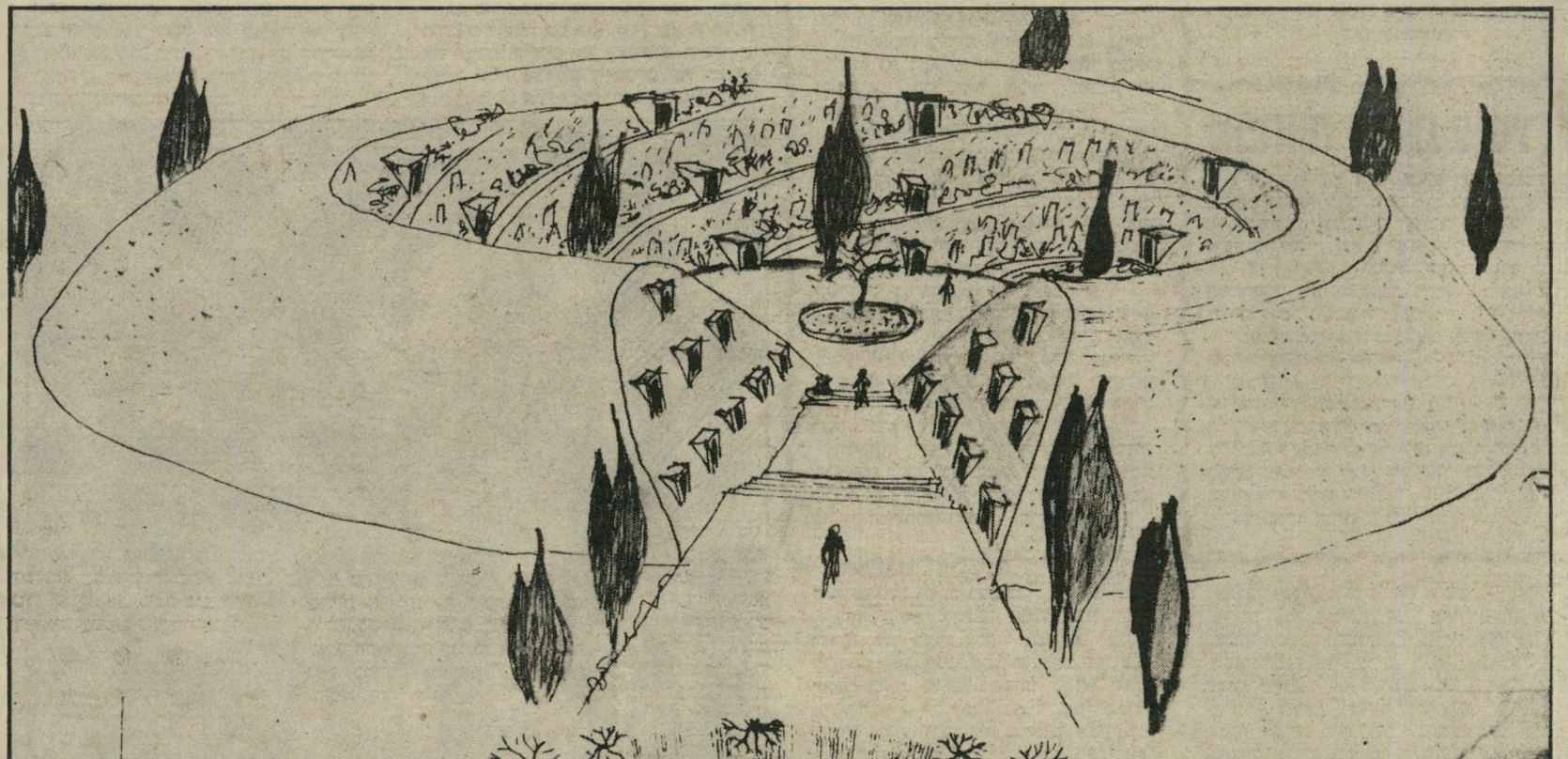
בתי-הקברות של העתיד (מימין): הם ימוקמו, לפי רעיונותיו של אורי פונגר, בגבעות מלאכותיות ורבי-מיפלסיות

אבל השכוע יצטרכו הרשיות הן נוגעות בדבר להשיב, בכל זאת. ח"כ רב בן-מאיר, המכיר את הבעיה מעירו, תל-אביב (בית-קברות ברמת-אביב, כן או לא), העלה את הנושא בשאלתה בכנסת.

"מה איכפת לי איך קוברים את המתים? מה זה משנה בכלל?" שרה-משפטים משה ניסים. החובש כיפה, שאביו היה בעבר רב ראשי, "אני לא מוכן להשיב על השאלה. זה לא בתחום הסמכות שלי."

בפנטהאוזים. עם ארבעה כיווני-אוויר. "הח"כ מתי פלו: "אם באמת הקבורה בקומות הסכנות בקרקע. מדוע שלא להתייחס לעניין ברצינות?" הפרופסור רויד פלוסר מהחוג למדע-ההרות באוניברסיטה העברית:

קברים בקיר כך נראית אחוזת-הקברים של העתיד, כפי שהיא מופיעה בסקיצה של האדריכל הירו-שלמי אורי פונגר: רחוב-קבורה ובו שורות של קברים. בשלוש קומות.

הקברים שבסקיצה מאפשר הטמנת 22 אלף מתים בפחות מ-20 דונם - 21,500 קברים בגבעה ההיקפית ו-500 קברים במידרונות הפנימיים של גבעת בית-הקברות. אך הבעיה האמיתית היא, כמובן, פסיכולוגית. למרות שמבחינת הרבנות אין התנגדות הילכתית.

מעוז של קברים יפתור את מצוקת בתי-הקברות בארץ. שרזרובת-הקרקע שלהן הולכות ואוזלות. במקום 250 קברים לדונם. בשיטה המקובלת, מאפשרת שיטת הקבורה החדשה 1,100 קברים לדונם. מעוז-